

Előbb megzavarodtam, de később, amikor magányos óráimban ismét kezembe vettem Grecsó fotóját, megdöbbenve tapasztaltam, hogy barátom közlésével semmit sem veszített a kép, sőt még növelte is titokzatosságát. A korhadt deszkák rengetegében ez az ofszetlemez, amit, nincs kizárva, akkor a kamra egész oldalával együtt nejlonfólia takart, továbbra is világúri tárgyként hatott.

Újra elsétáltam az Ady utcába, a helyszínre. Az udvar most már mintha teljesen elhagyott lenne, úgy tűnt, nem lakik ott senki. Csupán lerakat. (Az is lehet, valamelyik Forum nyomdász vásárolta meg, hogy nagy házmonstrumot emeljen majd oda.) A lemez meggörbült, ez a tél már minden bizonnyal le is szakítja. Am megdöbbenve tapasztaltam, működik, továbbra is afféle hologramként működik.

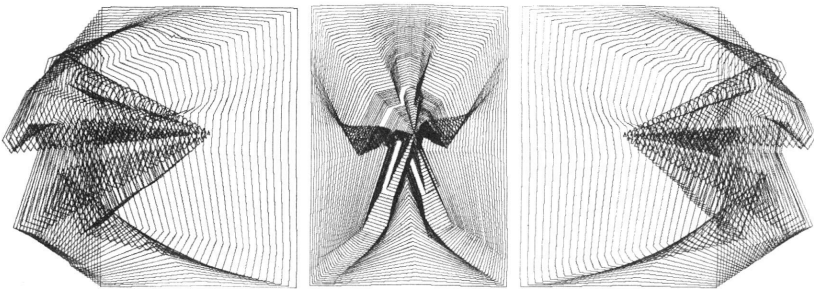
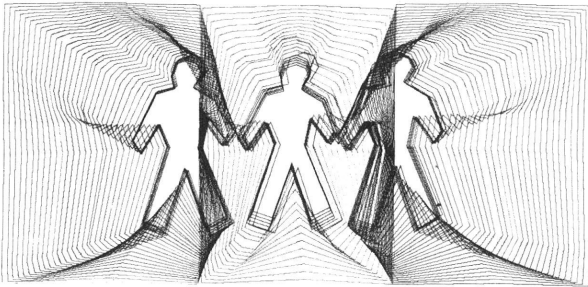
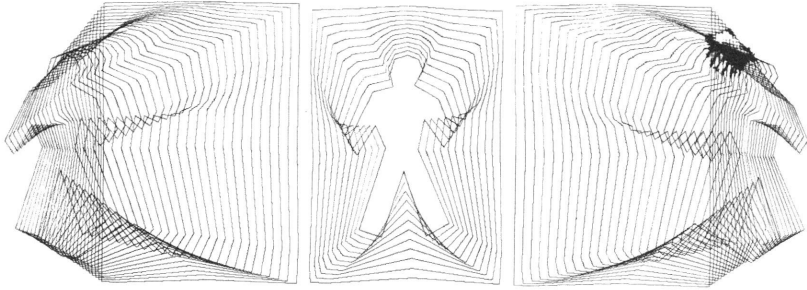
Ha egyszer lesz teleti turizmus — tehát lesz, marad Telep —, mint ahogy azt Balázs Attila megálmodta egyik rádiós tárcájában (ha a nagy esők előntik az utcákat, írta Attila, japán turistákat kell idehozni, és közben csónakáztatni őket), tehát ha lesz teleti turizmus, akkor ehhez a képernyőhöz, ehhez a hologramhoz: *a teleti hologramhoz* is el kell hozni őket, hisz Márquez nevezetes novellájában is valami hasonló definiálhatatlan kamrában, ólban a csirkék, tyúkok között tartották azt az égből lepottyant, szárnyas öregembert — mert végül is, mondanom sem kell talán, én is valami angyalszerű, égi lényt sejtek a képernyő, az opálosan csillogó fal mögött, vagy ahogy mondani szokták: a készülékben.

TOLNAI Ottó

KÖTETLEN SÉTA EGY KIALLÍTÁSON

TAKT — 1988

Annak, hogy immár tizenhárom éve létezik a Temerini Amatőr Képzőművészeti Találkozó, a TAKT, mindenekelőtt azért szoktunk örülni, mert helyet és alkalmat ad a képzőművészeti alkotó munkával foglalkozó fiataloknak a bemutatkozásra. Máshol ugyanis erre semmi lehetőségük, sajnos. Az utóbbi két évben pedig a Túlabarai Ifjúsági Alkotótábor megszervezésével (mindenekelőtt Hevér Jánosnak köszönhetően) még műhelymunkára is van lehetőségük, ami az ő esetükben valóban nagyon sok segítséget jelenthet. S ehhez mindjárt azt is hozzá kell fűzni, hogy rengeteg eddig még kihasználatlan munkaforma elképzelhető a jövődbeli táborozásokon. Hiszen a műhelymunkának nemcsak maga az alkotás folyamata képezi szerves részét, hanem a világról, a képzőművészetről, s általában a művészetekről való gondolkodás megalapozása és tágítása is. Tehát az eddigieknél jóval több beszélgetésre, vitára és előadásra lenne szükség, hogy minél több, művészeti látás- és gondolkodásmódot ismerhessenek meg a fiatalok, hogy a

Nemes Kálmán komputergrafikája

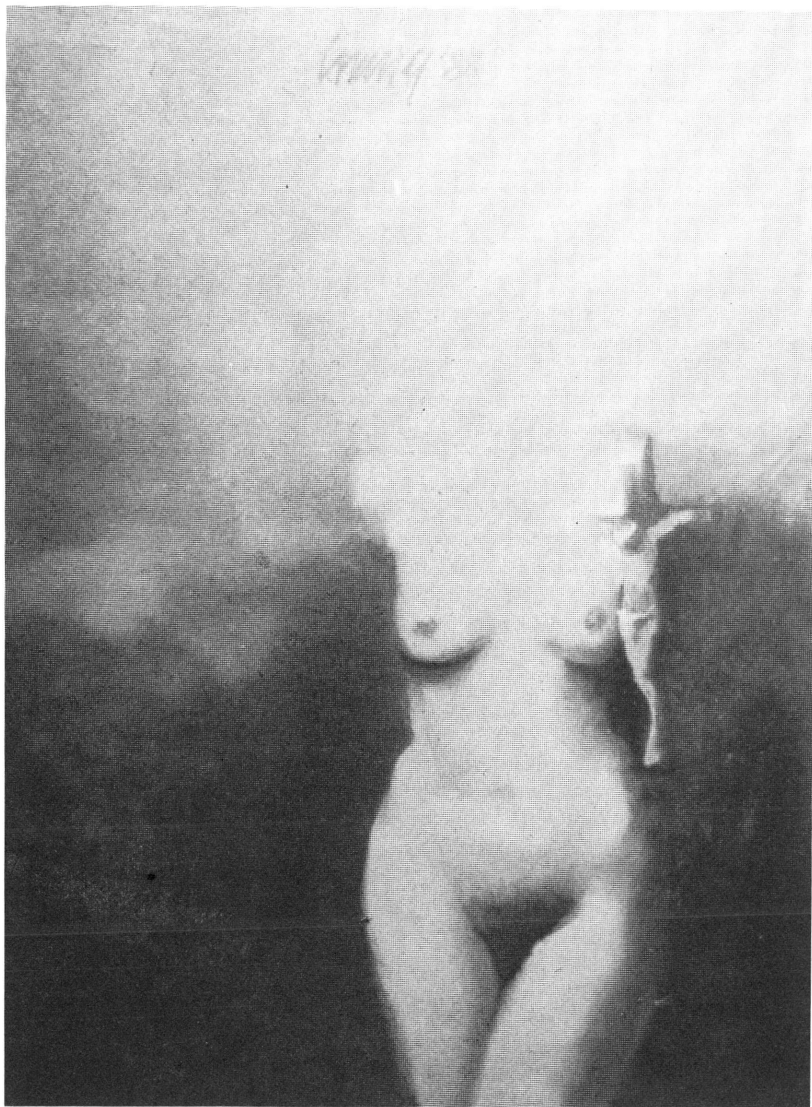
technikai tudnivalók elsajátításával egyidejűleg szellemi horizontjuk is minél jobban kiszélesedjen.

A TAKT-tárlatoknak nemcsak jellegét, de sajátos hangulatát is a sokféleség képezi. Nemcsak fiatalok állítanak itt ki, hanem életkorra való tekintet nélkül minden olyan képzőművészettel foglalkozó egyén, akinek nincs lehetősége vagy éppen ambíciója, hogy „önállósodjon”. Tehát vagy ő maga nem tekinti magát „hivatásos” képzőművésznek, vagy mások nem ismerik el annak. Az igazi szépségét ezeknek a tárlatoknak éppen az adja meg, hogy olyan alkotók műveit láthatjuk itt, akik számára a képzőművészeti alkotás „másodlagosságában” is képes a művészet lényegét kifejezni. Azt az igényt és belső kötelességet, hogy egyéni élményeiknek, benyomásaiknak „látomásos” formát adjanak.

Környezetünkre ugyan nem a legjellemzőbb, de én valahogy mindig is nagyon természetesnek tartottam az írók képzőművészet-szeretetét. Mert igaz ugyan, hogy minden jó irodalmi mű is látomás a világról, de alapanyaga, eszköze: a szó sokkal szegényesebbnek, szürkébbnek tűnik, mint a képzőművészet kifejezésformáinak gazdag eszköztára. A képzőművészet eleve expresszív, könnyebben hatalmába kerít, erőteljesebb a hatása. Ezen töprengtem a legutóbbi, sorrendben 13. TAKT-tárlaton is, nem először és nem utoljára. Mindenekelőtt két egymással homlokegyenest ellentétes képzőművészeti látásmód, „látomás” ragadta meg a figyelmemet. *Nemes Kálmán* komputergrafikái és *Csuvik Ilona* festményei. Nemes Kálmán grafikái látán az az érzése támad az embernek, hogy tanúja annak a folyamatnak, amikor egy érzés, benyomás gondolattá absztrahálódik. Ez egy olyan lehetetlen finom szálakból szövődő belső tevékenység, amelyről szavakkal nagyon-nagyon nehéz számot adni. Holott szüntelenül ilyesmi zajlik bennünk, hiszen minden absztrakció: összegezés. Nemes a maga eszközeivel autentikusan tudja „látomássá” transzponálni saját összegező hajlamát. Az a legszebb a grafikáiban, hogy mintegy a „gép” ellenében dolgozik, ellenében vívja ki a saját alkotói személyességét. S ez nem kis teljesítmény, ez győzelem a javából.

Csuvik Ilona sűrű tónusú festményei figuratívak. Női aktok és feszületek. A megszenvedettség kicsit „túlírt” látomásai ezek a képek. Ez a „túlírtság” azonban, noha műhiba, megindító. A zokogást juttatja az ember eszébe, ami csak egy határig képes együttérzésre ösztönözni az embert, de azután már nem, mégis nagyon esendő és nagyon emberi.

A Túlabarai Ifjúsági Alkotótábor résztvevői közül *Révész Róbert* fotói voltak számomra élvezetesekek. Mindig érdekes és üdítő, sőt nemegyszer meghökkentő, ha az, amit magunk körül látunk, egyszerűen megváltozott dimenzióban kerül a szemünk elé. *Révész Róbert* apró részleteket nagyít ki igen jó kompozíciós érzéssel, játékos kedvvel. *Szöke Ottó* karikatúrái pedig, már a műfaj iránti elfogult szeretetem-

Csúvik Ilona festménye

nek köszönhetően is, megnyerték tetszésemet. Szurkolok neki, hogy minél jobban mélyedjen el benne. Nagy szükség van világunknak erre a műfajra. Merthogy vannak korszakok, amelyek számára ez az igazi „tükör”.

JUHÁSZ Erzsébet

A TALPRAÁLLÁS KÍSÉRLETEI

A Giardini di Castello az idén 43. alkalommal ad otthont a képzőművészeti élet egyik legrangosabb, de mindenképpen legismertebb eseményének, a Velencei Biennálénak. Míg 1971-től kezdődően a rendezők „szeszélye” folytán, a tematikus biennálék korát éltük, addig az ideji kiállítás rendezője, Giovanni Carandente szakított az elmúlt évek hagyományával, mégpedig úgy, hogy a lehető leghagyományosabban rendezte meg a biennálét; az alkotások ismét önmagukért szólnak, sokrétűségükkel válhatnak hitelesekké, és nem valamilyen rájuk kényszerített eszme/téma szószólói, mint például két évvel ezelőtt, Amikor Chagall, Picasso, Magritte, Miró stb. alkotásain keresztül a tudomány és a művészet evidens (?) kapcsolatát próbálták elhithetni a látogatóval.

A bejárattól egy, a legjelentősebbek között emlegetett kortárs képzőművészek — Anthony Caro, Lynn Chadwick, Willem de Kooning, Marisol, Louise Nevelson, Giò Pomodoro, Mimmo Paladino, George Segal, Joe Tilson, Tom Wesselmann és mások — munkáiból álló szoborkiállítás vezet el a biennálé központi épületéig. A válogatás, amelynek legfőbb alapelve a sokrétűség, híven tükrözi a szobrászatban az utóbbi években végbement szemlélet-, kifejezés- és szerepkörbeli változásokat. Éppen a sokoldalú válogatás folytán nem meglepő az sem, hogy a nagy nevek ellenére meglehetősen egyenetlen a színvonal. De Kooning szobrát látni például óriási csodálás volt, ugyanakkor az eddig szintén elsősorban festőként jeleskedő Mimmo Paladino *Dél* című alkotása az egész biennálé számomra legmaradandóbb emlékü darabja. Paladino e művével megkísérelte az áttörést, s a kor divatja megszabta specifikus rész helyett istenkísérő merészséggel ismét az egészet célozta meg, sikerrel. Új műfajában, úgy tűnik, rátalált az élet (sokoldalú) megközelítésének ismét aktuálisává váló képzőművészeti lehetőségeire.

A biennálé központi kiállítása az Italia pavilonban kapott helyet. A tárlaton 19 olasz és 8 Olaszországban élő külföldi képzőművész alkotásai szerepelnek, s a nevek ismeretében egyáltalán nem kell csodálkozni azon, hogy a legjobb nemzeti pavilonért kijáró Arany Oroszlándíjat éppen ez a válogatás kapta. A kiállítás négy témakört ölel fel, az absztrakt művészetet, az ún. „új ikonológiát”, az alternatív médiumokat, valamint a művészet és a természet kapcsolatát taglaló részt, s „erősítésként” *Ambiente Italia* cím alatt szerepel a nyolc külföldi, Cy